

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saks nr.: 08/132	Doknr.: 33
Mottatt: 26 MAR 2008	ASR/MA
Saksrett:	Ark.: 470
Kont:	Avskr.:

Deres ref.:
200800132

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2008/825-2 ARE-PI-HK
Arkivkode:

Dato:
17.03.2008

Høring - Jordverngruppas rapport "Klimaskifte for jordvernet"

DN støtter vurderingen av at det generelt er behov for å forbedre og styrke planarenaen slik at det i større grad tas hensyn til viktige landbruks-, natur- og friluftsjnteresser i arealforvaltningen. DN mener det er viktig å styrke virkemidler for å sikre jordressursen, men ønsker et bredere perspektiv enn dyrka mark i forhold til bruk av virkemidler. Vi støtter forslaget om å styrke jordloven som virkemiddel for jordvern gjennom at landbrukets bygninger blant annet underlegges kravet om omdisponeringstillatelse. DN mener at en eventuell vernehjemmel for å ivareta arealer med høyt potensial for matproduksjon tas inn i jordloven, ikke i naturmangfoldloven.

Bakgrunn

Landbruks- og matdepartementet nedsatte våren 2007 en arbeidsgruppe (jordverngruppa) med følgende mandat

- gi en status på arbeidet med nå målsettingen om at årlig omdisponering av de mest verdifulle jordressursene skal halveres innen 2010
- vurdere eksisterende virkemidler for et sterkt jordvern
- foreslå nye virkemidler for å styrke jordvernet

Jordverngruppas rapport inneholder en rekke anbefalinger, og Landbruks- og matdepartementet ber i høringsbrevet om reaksjoner og synspunkter på jordverngruppas forslag til virkemidler jf. rapportens kapittel 5.

Generelle kommentarer

DN er positiv til at landbruksmyndighetene tar tak i utfordringene i jordvernpolitikken jf. dokumentert manglende samsvar mellom vedtatte nasjonale mål og den utviklingen man ser.

Jordverngruppa mener det er en utfordring at den faktiske utviklingen av arealer i Norge ikke er i samsvar med den nasjonalt vedtatte arealpolitikken, og mener det er grunn til å forsterke de statlige signalene overfor regionalt nivå om bruk av tilgjengelige virkemidler i arealpolitikken for å sikre oppfølging av nasjonale mål. Gruppa mener også at det er behov for å styrke kommunenes ressurser

og kompetanse til å drive arealplanlegging, men at det også må iverksettes tiltak for i større grad å sikre at de arealpolitiske beslutninger i kommunene samsvarer med nasjonalt vedtatt arealmål.

DN ser behov for å styrke virkemidler som gjør det mulig for staten å gripe inn for å ivareta verdier dersom kommunene ikke følger opp de nasjonale målene i sin arealforvaltning.

DN støtter beskrivelsene om utfordringer som er oppsummert på side 24 i rapporten, men savner en bredere tilnærming enn bare å ha dyrka mark i fokus. I forslagene har gruppa ikke tatt tak i utfordringene som er påpekt på side 19 om at man ikke har kunnskap om sammenhengene mellom avgang av dyrka mark og jordkvalitet, og sammenheng mellom slik arealavgang og kulturlandskapsverdier.

DN savner en bredere tilnærming med hensyn til hva som er viktige arealer i jordbruksammeheng i et langsiktig perspektiv, og likeledes fokus på hvordan landbruksarealene generelt forvaltes.

DN vil påpeke at når det gjelder klimaforandringer er det i tillegg til å verne jordressurser også viktig å ha fokus på driftsformer og arealbruk i landbruket sett i forhold til de klimautfordringer vi står ovenfor. I et klimaperspektiv vil eksempelvis verdien av et mosaikkpreget landskap med innhold av ulike arealtyper trolig øke, da dette vil ha en større robusthet i forhold til et varmere klima, som vil kunne gi endrede livsvilkår for planter og dyr. Bevaring av kantvegetasjon vil eksempelvis kunne bidra som vern mot større erosjon og et bedre vannhushold. Et variert landskap er en forutsetning for å ivareta biologisk mangfold. Det å ivareta biologisk mangfold på gen-, arts- og økosystemnivå er en viktig forsikring med tanke på endrede miljøforhold, herunder et endret klima. I den sammenheng vil vi vise til at ulike arealbruksendringer i landbruket har betydelig innvirkning på artsmangfoldet (Jf. Norsk Rødliste 2006 figur 12 side 63). DN mener det er viktig også å ivareta disse dimensjonene i virkemiddelutforming og -bruk.

Nærmere om de konkrete forslagene til nye virkemidler

Jordverngruppa har som premiss at plansystemet er hovedarena for arealplanlegging, og ser behov for å forbedre og forsterke denne arenaen. Gruppa mener likevel det er nødvendig å supplere med andre virkemidler.

Styrke planbestemmelsene i plan- og bygningsloven

Jordverngruppa mener at det er behov for å styrke planbestemmelsene i plan- og bygningsloven, og viser til ulike forslag i planlovutvalget for å styrke virkemidler i plan- og bygningsloven på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå - og som kan tas i bruk for å sikre jordvernet.

DN er enig i gruppas vurderinger om at det generelt er behov for å forbedre og styrke plan som virkemiddel for å realisere nasjonale mål, og at den faktiske utbyggingen følger som et resultat av overordnet kommunal og regional planlegging. Det er viktig med gode planprosesser der ulike interesser og hensyn blir avveid på et overordnet plannivå, slik at man kan finne gode helhetsløsninger som ivaretar langsiktige hensyn. Når det gjelder tettstedsutvikling er det viktig å se transport og utbyggingsmønster i sammenheng og legge tilrette for å beskytte jordbruksområder, natur og friluftsområder.

DN deler også vurderingen av at det er viktig at arealdisponering følger som resultat av planlegging - og at ikke omfanget av dispensasjoner uthuler denne planlagte utviklingen.

I jordverngruppas rapport ligger det flere gode enkeltforslag for å styrke planarenaen. DN ser ikke grunn til å gi nærmere omtale av disse enkeltforslagene da flere av disse nå er tatt inn og beskrevet nærmere i Ot.prp.nr. 32 (2007–2008) *Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven (plandelen))*, som skal behandles i Stortinget.

Presisering av KU-forskrift

Jordverngruppa anbefaler at det foretas en presisering/innstramming av reglene for KU-forskriften med sikte på å sørge for at alternativer utredes når det er forslag om å omdisponere dyrka mark. Gruppen anbefaler videre at det utarbeides ny veileder for KU og landbruk.

Når det gjelder forslag om innstramming av reglene i KU-forskriften må dette ut på høringsrunde og avstemmes mot det øvrige innholdet i KU-forskriften. Alternativvurderinger er generelt et vanskelig felt å styre gjennom KU-forskriften, men DN anser det generelt som ønskelig å få utredet flere alternative lokaliseringer for utbyggingsprosjekter.

RPR for jordvern

Jordverngruppa anbefaler at det utarbeides nye rikspolitiske retningslinjer for jordvern, og at disse gjøres mer presise enn dagens RPR for areal- og transportplanlegging med hensyn til når jordvernet skal ha prioritet. Videre at det må konkretiseres hvilke forutsetninger som må være oppfylt før dyrka mark kan omdisponeres.

Det sies også at RPR for jordvern må gjøres mer presise enn eksisterende RPR med hensyn til når jordverninteresser skal ha forrang foran andre arealinteresser.

DN ser at det kan være ønskelig å presisere innholdet i RPR for areal- og transportplanlegging med hensyn til avveining mellom utbygging og jordverninteresser.

Imidlertid vil vi påpeke at fortettet utbygging er en overordnet utbyggingsstrategi, og at det å økonomisere med arealer i utgangspunktet er en fordel både i forhold til klimautfordringer, naturverdier og jordverninteresser.

Vi vil også påpeke at ordlyden i en ny RPR ikke bør utformes slik at jordvern automatisk gis forrang foran andre miljøinteresser på et generelt grunnlag. De ulike hensyn må vurderes i det enkelte tilfelle.

Styrke jordlova

Jordverngruppa har ulike forslag mth å styrke jordloven som virkemiddel for jordvern. Det anbefales blant annet at også landbrukets bygninger underlegges kravet om omdisponeringstillatelse.

DN er enig i dette forslaget. I rapporten er det presentert tall som viser at omlag halvparten av all spredt utbygging (utenfor tettehetsgrensene) på jordbruksareal er utbygging til primærnæringsformål. DN deler jordverngruppas vurdering om at det er uheldig at det er ordninger som tillater at landbrukssektoren selv kan gjennomføre omdisponeringer av jordressursen uten noen myndighetsbehandling, samtidig som det forventes at andre sektorer skal ivareta jordvernens hensyn i planlegging og gjennomføring av sine tiltak.

Forøvrig ser vi behov for at kommunenes ansvar for gjennomføring av nasjonal politikk følges opp i form av tilsyn.

Vernehjemmel

Jordgruppa foreslår at det etableres en hjemmel for områdevern med formål å ivareta arealer med høyt potensial for matproduksjon, og at dette vil innebære en sikring av muligheten for framtidig biologisk produksjon, og ivaretagelse av muligheten for et framtidig aktivt jordbruk i utvalgte områder.

Arbeidsgruppen mener det bør igangsettes et arbeid med å utrede innretningen på en vernehjemmel nærmere, herunder hvilken lov som bør brukes. Jordverngruppa mener at innplassering i naturvernloven synes mest naturlig.

DN mener at en eventuell vernehjemmel for å ivareta arealer med høyt potensial for matproduksjon bør tas inn i jordloven. Jordverngruppa omtaler naturvernloven som den mest naturlige innplasseringen. Vi viser i denne sammenheng til at det nå arbeides med en ny lov, naturmangfoldloven, der det er foreslått å oppheve naturvernloven. Etter vårt syn er det neppe aktuelt å innarbeide en vernehjemmel inn i naturmangfoldloven. Vi viser i denne sammenheng til drøfting kapittel 11.4 og 11.5 i lovtkastet i NOU 2004:28.

Transportplanlegging

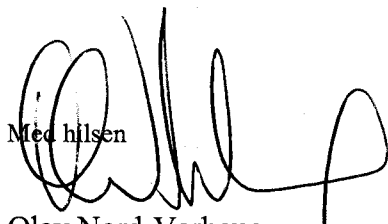
Jordverngruppa anbefaler at sentrale myndigheter i blant annet Nasjonal Transportplan sørger for å prioritere utbygging av transportsystemer som er nødvendige for å dreie utbyggingsmønsteret mot områder med mindre arealkonflikter.

DN er enig i at det er viktig ting å se transportsystemer og utbyggingsmønstre i sammenheng. Det er viktig at det drives god arealplanlegging som styrer areal og videreutvikler bebyggelse og infrastruktur etc. mot områder som systematisk innebærer mindre konflikt med primære miljø- og samfunnsinteresser som jordvern, naturmiljø- og friluftssinteresser.

Forbedret arealdokumentasjon

Jordverngruppa anbefaler at kunnskapsgrunnlaget om forvaltning av jordressursene forbedres slik at dokumentasjon av arealverdiene, og kunnskapen om utvikling av arealbruken, får et høyere presisjonsnivå

DN støtter dette forslaget, men ønsker en bred tilnærming mht viktige arealer i jordbrukssammenheng.

Med hilsen

Olav Nord-Varhaug
fung. dir. Arealforvaltningsavd.

Hilde Kyrkjebø
fung. seksjonssjef

Kopi til:
Miljøverndepartementet Postboks 8013 Dep 0030 Oslo